

Az idegen hadsereg hadtápjáról

Skrabán László alezredes

„Az USA és a NATO haderők hadtápjáról” a HADTÁPBIZTOSÍTÁS 79/3. sz.-ban megjelent cikkemben alapvetően a fejlesztés irányaira kívántam a figyelmet felkelteni.

Az alábbi cikk alapján az USA, az osztrák hadművelet, a harc támogatásának (hadtápbiztosításának) elvei és szabályozása egyes kiemelt kérdéseit és gyakorlatát kívánom bemutatni. Továbbiakban az Osztrák Haderő fejlesztésének irányait, valamint Ausztria hadiipari objektumainak értékelését, potenciális lehetőségeit önálló részenként tárgyalom.

Az USA páncélos, gépesített és gyalog hadosztályok hadtápbiztosításáról

1. A hadosztály-hadtápbiztosítás néhány elvi kérdése

a) A csapatok anyagi, technikai, egészségügyi és egyéb irányú ellátását az USA szárazföldi csapatai hadtápjának megfelelő szolgálatai szervezik, a végrehajtást pedig alapvetően a hadosztály támogató parancsnokságok és önálló dandár támogató zászlóaljok, illetve ezek állományába tartozó századok végzik. A zászlóaljok vagy a hadosztály-, hadtest-hadtáp parancsnokságokra tartoznak, vagy közvetlenül a hadszíntér hadtáp-parancsnokság törzsének vannak alárendelve.

b) A hadtápbiztosítás olyan tevékenység, amelyet a csapatok érdekében közgazgatási, polgárügyi, pénzügyi, jogi, technikai-biztosító, egészségügyi, katonai rendőr, kiegészítő ellátó-szállító és más hadtápterületen hajtanak végre.

A dandártörzsek természetüknél fogva hadműveleti jellegűek, ezért a hadtápbiztosításban csak összehangoló szerepük van, hogy megfelelően biztosíthassák a dandár harcának támogatását.

c) A dandár hadtápbiztosításának két módszerét alkalmazzák: amikor a dandár a hadosztály alárendeltségében vívja meg harcát a támogatásra kijelölt hadtápegységek megmaradnak az anyaalakulatok alárendeltségében, de közvetlenül felelősek, a dandárparancsnok igényeinek teljesítéséért. Amikor a dandár harcát önállóan vívja meg, akkor a dandárt a szükséges támogató alegységekkel megerősítik. Ebben az esetben a dandárparancsnok vezet ezen alegységeket és ellenőrzi tevékenységüket.

Minden parancsnok felelős az alárendelt és megerősítő alegységeinek, egységeinek hadtápbiztosításáért. Ha a hadtápbiztosítást nem alárendelt alegységek végzik, akkor a parancsnok felelőssége csak az összehangolásra korlátozódik. A pa-

rancsnoknak figyelembe kell venni az alárendelt és az azt támogató hadtáp lehetőségeit és nehézségeit. Számításba kell vennie a hadtápintézetek települését, az alárendelt parancsnokok igénylésének hatását az egész hadtápbiztosításra, valamint a hadtáp érzékenységét. Az alárendelt csapatok tevékenységének körzetében a parancsnok felelős a hadtáp intézetek és az utánszállítási útvonalak őrzéséért-védelméért. Felelős az anyagi-technikai fegyelem betartásáért. Tájékoztatni köteles a hadtápot azokról a kérdésekről is, amelyek befolyásolják a szükségleteket.

A zászlóalj- és magasabbegységek törzseiben külön szaktisztek végzik a támogatással kapcsolatos feladatokat. Ilyenek: a törzsfőnök személyügyi helyettese (G1), a törzsfőnök hadtáphelyettese (G4), a törzsfőnök polgárügyi helyettese (G5). A feladatokat a dandár, a hadosztály tüzérség, a hadosztály támogató parancsnokság és zászlóaljak szintjén a segédtsízt (S1), a hadműveleti és kiképző tsízt (S3), és a hadtáptsízt (S4) végzi.

2. A hadosztály támogató parancsnokság rendeltetése

A hadosztály hadtápbiztosításának végrehajtása. A dandárok támogatására a hadosztály támogató parancsnokság ellátó, kiszolgáló, egészségügyi és javító alegységeket jelöl ki, amelyek szervezését, összetételét a dandárok szükséglete határozza meg.

A hadosztály támogató parancsnokság parancsnoka a hadosztály harckiszolgáló támogatásának – továbbiakban hadtápbiztosítás – alapvető vezetője. Felelős a hadosztály hadtápbiztosítási terve kidolgozásáért és végrehajtásáért. Előljárója az összes alárendelt egységnek (a közigazgatási század kivételével).

A hadosztály támogató parancsnokságok elvi szervezése: a Hadtápbiztosítás 1979. 3. számának melléklete szerint. A páncélos, gyalog és gépesített (légideszant és légimozgékonyoságú) hadosztályok hadtáp (harckiszolgáló) alegységei telepítésének elvi vázlatai az 1., 2. és 3. sz., az USA 5. és 7. hdt.-ek hadtápjának konkrét szervezése és béke elhelyezkedése a 4–5. sz melléklet szerint.

d) A hadosztály támogató parancsnokság fő feladatait az alábbiakban határozzák meg: javaslatok kidolgozása, anyagi biztosítás és közvetlen támogató technikai biztosítás végrehajtása, a hadosztályszintű egészségügyi biztosítás, korlátozott mozgó tartalék szállítása, fürdetés és megfelelő fehérműcsere végrehajtás, sírnyilvántartás; zene és polgári ügyek támogatása szükség szerint.

e) A hadosztály támogató parancsnokság a hadtápbiztosítást egységek szerint, területi elv, szerint, feladat szerint, vagy az előbbi módszerek kombinációjával hajtja végre. Egység támogatásnál a hadosztály támogató parancsnokság meghatározott egysége, egységcsoportok ellátását, kiszolgálását végzi. Területi támogatás esetén egy meghatározott földrajzi környezetben levő összes vagy csak egyes egységek ellátását és kiszolgálását végzi, míg feladat szerinti támogatásnál meghatározott egység, vagy terület ellátása és kiszolgálása csak egyes feladatokra vagy csak a hadtápallegységek meghatározott teljesítőképességéig terjed ki.

3. A hadosztály támogató parancsnokság alkalmazásáról, az alkalmazás általános elveiről

a) A hadosztály támogató terület a hadosztály mögöttes területének (hadtápkörleteinek) azon része, ahol a hadosztály támogató parancsnokság vezetési pontját, valamint a hadtápnak alárendelt, megerősítő és támogató alegységeit telepítik (elhelyezik).

b) A hadosztály támogató területén levő hadtápegységek feladatát a dandárokat ellátó alegységek támogatásában és a hadosztály támogató területén levő alegységek hadtápbiztosításában határozzák meg.

c) A hadosztály támogató területének pontos kijelölését a harcászati helyzettől, a hadtest támogató dandár elhelyezésétől, a fő utanszállítási út vonalvezetésétől, a tereptől, és az őrzés-védelem lehetőségétől teszik függővé. A terület kijelölésénél követelmény az is, hogy többféle közúti, légi stb. szállítóeszkővel megközelíthető legyen.

d) A hadosztály támogató parancsnokság alegységeit csak akkor telepítik, ha azt a hadosztály folyamatos hadtápbiztosítása és egyéb rendszabályok szükségessé teszik. A hadtápegységek új települési (elhelyezkedési) helyét, valamint az áttelepülés rendjét a támogató parancsnokság parancsnoka határozza meg, miután azt egyeztetette a hadosztály törzsfőnökének hadművelleti és hadtáphelyettesével (G4).

Légideszant hadműveleteknél a hadosztály támogató területére kijelölt hadtápegységeket – a légifelszerelést biztosító (támogató) század kivételével – rendszerint a rohamlépcső után következő lépcsőben szállítják előre.

e) A hadosztály, támogató területén elhelyezett alegységek közvetlen biztosításukat (őrzés-védelműket) saját erőikkel és eszközeikkel hajtják végre. Az őrzés-védelemmel kapcsolatos rendszabályokat a támogató parancsnokság parancsnoka hangolja össze. A hadtápegységek légvédelmi oltalmazását a hadosztály parancsnoka biztosítja. A szervezetszerű kézi- és sorozatlövő tűzfegyverek légvédelmi célok elleni alkalmazását a támogató parancsnokság tervezi meg. A mögöttes terület biztosításának céljaul a harc fegyvernemi és a hadtápbiztosítás folyamatosságát határozzák meg.

f) A támogató parancsnokság vezetési pontján rendszerint az alábbi személyek tartózkodnak: parancsnok, a törzsfőnök, a hadsegéd (S1), a felderítő tiszt, a hadművelleti és kiképző tiszt (S3), a hadtáptiszt (G4), a támogató parancsnokság híradó tisztje, aki egyben a híradó zászlóalj hadtápbiztosításának szakaszának parancsnoka is, valamint a parancsnokság törzsrészei.

A vezetési pont a támogató parancsnokság alárendelt és megerősítő alegységeinek irányító központja.

Egy ilyen cikk természetesen nem alkalmas arra, hogy a támogató parancsnokság hadtápbiztosítása általános elvei, szervezése és gyakorlati alkalmazása a teljesség igényével bemutatásra kerüljön. Ehhez még a híradás, az ellátás, szállítás és egyéb szolgáltatások rendjére a technikai, az egészségügyi biztosítás kérdésére is ki kellene térni.

Célszerűnek tartom a hadosztály támogató parancsnokság szervezetének fejlesztésére vonatkozóan a Honvédelem 3/79. számban megjelent fordítás áttekintését.

Úgy vélem, hogy e néhány gondolat arra alkalmas, hogy a témában a tájékozottságot tovább növeljük, eddigi ismereteinket bővítsük, vagy felfrissítsük.

(Az 1–5. sz. melléklet a folyóirat végén található.)

Az USA Európában tartózkodó szárazföldi csapatainak hadtápbiztosításáról

Az USA katonai teoretikusai, szakértői által publikált cikkek és ismert szabályzatok alapján az európai szárazföldi haderő hadtápbiztosításának gyakorlati kérdései közül egynéhányat kiemelve, az alábbiakban próbálom megfogalmazni a

csapat, a hadművelleti és a központi alárendeltségű hadtáp helyét, szerepét a hadszíntér hadtápon belül.

1. A csapat, hadművelleti, központi alárendeltségű hadtápok és feladataik

Terminológiájuk szerint a csapathadtáp magába foglalja a harci egységek és magasabbegységek hadtáp erőit, eszközeit, Ilyenek a dandárok, a hadosztályok és a hadseregcsoportban levő hadtestek (az 5. és 7. hadt.) hadtáp parancsnokságai, valamint a speciális fegyvernekem (a légvédelem 32. parancsnoksága és a műszaki csapatok parancsnoksága) hadtáp alegységei. A csapathadtáp erői és eszközei a harctevékenység zónájának első körzeteiben helyezkednek el (50–60 km).

A hadművelleti hadtáp magába foglalja az USA Európában tartózkodó szárazföldi csapatai hadtápparancsnokságának alárendelt lőszer-, különleges lőszer-ellátó csoportokat, a fegyver és haditechnikai eszközök harckészültségét biztosító csoportokat, (amelyek raktáraiban található a légi úton az USA-ból Európába átszállításra kerülő egységeknek és magasabbegységeknek szánt nehéz harcitech-nikai eszközök), valamint az egészségügyi, szállító és ellátást szervező Hadszíntér-hadtáp parancsnokság. Ez a hadtáp-parancsnokság irányítja az hadtáp egész szervezetét a hadszíntéren, szervezi az ellátási készletek őrzését, a haditechnikai eszközök javítását, valamint azon egységek és alegységek biztosítását, amelyek nem tartoznak a hadseregek közvetlen hadtestek és a hadosztályok hadtápparancsnokságának ellátási rendszerébe.

A központi alárendeltségű hadtáphoz tartoznak azok a központ hadtápszervek, -intézetek, amelyek az USA és Európa területén levő csapatok ellátását szervezik és a NATO európai parancsnoksága hadtápjának is alá vannak rendelve, mint például: az anyagi-technikai biztosítás parancsnoksága, vagy az 1. anyagi-technikai biztosító dandár, amely a Rajnától nyugatra elhelyezkedő csapatok hadtápbiztosításáért felel; a közigazgatási-gazdasági biztosítása annak az öt körzetnek, amelyekben található a fogyóanyagok készletei és amelyek biztosítják az amerikai egységek, alegységek, valamint a csapat- és hadművelleti hadtáp intézményeinek kapcsolatát a megfelelő helyi szervekkel stb. Az USA Európában tartózkodó szárazföldi csapatainak hadtápját úgy méretezték, hogy szervezete képes legyen az európai hadszíntéren az amerikai csapatok minden oldalú hadtápbiztosítására. A központi alárendeltségű hadtápszervei azokban a zónákban található, amelyekért az USA Európában tartózkodó szárazföldi csapatai felelnek.

Jelenleg az USA Európában tartózkodó szárazföldi hadtápjának erői és eszközei a hadszíntéren a – várható harctevékenység zónájának megfelelően – három lépcsőben helyezkednek el:

- az első lépcső a hadosztály hadkörzetekben helyezkedik el, a hadosztály-hadtáp-parancsnokságok erőit és eszközeit tartalmazza;
- a második lépcső a hadtest hadtápkörzetekben található, a hadtestek hadtápparancsnokságának egységeiből, alegységeiből és intézeteiből áll;
- a harmadik lépcső foglalja magába a harctevékenységek zónájának hadtápkörzetébe eső hadművelleti hadtáp eszközeit és erőit.

Tehát a csapathadtáp (az első és második lépcső) a harctevékenységek zónájának elől levő körzeteiben helyezkedik el, míg a hadművelleti hadtáp – e zóna mögöttes körzeteiben. Az USA Európában tartózkodó szárazföldi csapatai hadtápjának erői és eszközei elfogadott felépítése megfelel a csapatok hadművelleti feladatainak a hadszíntéren.

2. Anyagi biztosítás

Az USA Európában tartózkodó szárazföldi csapatainak anyagi biztosítását a csapatok diszlokációjának, igényeinek, valamint az ellátás tárgyainak raktározása, elosztása és kiadása sajátosságainak figyelembevételével szervezték meg. Az ellátás tárgyai, raktározásuk és elosztásuk sajátosságainak megfelelően tíz csoportra oszlanak: I. – élelem; II. – ruházat, személyi felzerelés, szerszámkészletek és lakatanyai felszerelés; III. – tüzelő-, üza., és kenőanyagok; IV. – építési-erődítési anyagok; V. – lőszer; VI. – személyi használatú tárgyak (nem katonai jellegű kiskereskedelmi áruk); VII. – nehéz haditechnikai eszközök (harckocsik, gépkocsik, rádió- és rádiólokátor-állomások stb.); VIII. – egészségügyi anyagok; IX. – tartalék alkatrészek a haditechnikai eszközök javításához és technikai kiszolgálásához; X. – a gazdasági fejlődés polgári programjának megvalósításához szükséges anyagok.

A csapatok fent említett ellátási csoportok anyagaival való ellátását az USA szárazföldi csapatai hadtápjának megfelelő szolgálatai szervezik, amely szolgálatok leggyakoribb alegysége a század. Ezek a századok a hadtáp megfelelő szolgálatainak a zászlóaljaiba tartoznak. A zászlóaljak vagy a hadosztály, hadtest hadtáp parancsnokságához tartoznak, vagy közvetlenül az USA Európában tartózkodó szárazföldi csapatai hadtáp-parancsnoksága törzsének vannak alárendelve.

3. Ellátási pontok helye, szerepe, az anyagi eszközök elszállítása és tárolása

Annak érdekében, hogy az egységeket és a magasabbegységeket ellássák valamennyi anyaggal – az USA Európában tartózkodó csapatai körzetében ellátási pontokat hoztak létre. Ezek olyan távolságra vannak az általuk biztosított csapatoktól, ami lehetővé teszi a szállítóerőkkel és eszközökkel való takarékoskodást. A csapatok fő csoportosításainak kiszolgálása érdekében az ellátási pontokat nagyobb komplexumokban egyesítik.

Mint a külföldi sajtóból kiderül, az anyagi eszközökből képzett háborús tartalékokat, továbbá a csapatok fogyó-, béke-szükségleteinek kielégítéséhez szükséges tartalékokat hatalmas raktárakban tárolják. Ezekből a raktárakból – amelyek az anyagi-technikai biztosítás parancsnokságának vannak alárendelve –, valamint a közigazgatási-gazdasági biztosítás körzeteinek készleteiből egészítik ki az ellátási pontok igényeit. Ezen kívül az anyagi-technikai eszközök azon javításaira is hoznak létre készleteket, amelyek nem a mozgó javító alegységek vagy az ellátási pontok feltöltésére irányulnak.

Az élelmiszer-tartalékokat a Naxhollenbach körzetében levő raktárak tárolják. Ezeket vagy az ellátási pontokon keresztül kapják meg a csapatok, vagy a közigazgatási-gazdasági biztosítás körzeteihez tartozó raktárakból közvetlenül.

A ruházati, felszerelési, építési-erődítési anyagok, továbbá a nehéz haditechnikai eszközök készletei Germersheimben, Kaiserslauternben és Pirmasensben találhatóak. Ezeket az anyagokat a csapatok az ellátási pontokon, a közigazgatási-gazdasági biztosítás körzeteinek raktárain, az anyagkiadó pontokon és az ellátó pontokon keresztül kapják meg. Az utóbbiakban őrzik a törzsek és intézmények számára szükséges fogyóanyagokat is. Ezen kívül a hadszíntéren számos kisebb, alacsonyabb fokú ellátó pontot telepítettek, amelyek operatívabban látják el a csapatokat.

A kenő- és üzemyanyagkészletek a hadszíntéren azokban a körzetekben találhatók, ahol a nehéz haditechnikai eszközöket koncentrálták és a legfontosabb szál-

lítási főútvonalak haladnak. A csapatok üzemanyaggal való ellátásának rendszerében fontos szerepet játszanak a katonai csővezetékek.

Az USA Európában tartózkodó szárazföldi csapatainak lőszerrel történő ellátását a 60. tüzértechnikai csoport végzi központilag, amelynek a törzse Zweibrückenben van. A csoport állományába a 15., 101., 84. tüzértechnikai zászlóaljak tartoznak, amelyek az 5. és a 7. hadtest, az önálló rakéta-tüzér egységek és magasabbegységek lőszerrel való ellátásáért felelnek. A csapatok kiképzési célú lőszerellátása az ellátási pontokon keresztül valósul meg. Ezeket tüzértechnikai századonként, a lőszer nagy részét felhasználó, főbb kiképzési központokban helyezik el. Az egységeknek és magasabbegységeknek a háború első napjaiban történő lőszerellátása érdekében képzett tartalékokat a harctevékenységek zónájának elől levő körzeteiben szétszórót lőszerellátó pontokon tárolják. A legfőbb biztonsági lőszer-tartalékok a hadszíntéren a legnagyobb raktárakban, Misauban összpontosulnak.

A gyógyszerek és az egészségügyi felszerelés tartalékainak jelentős része központi raktárakban van (Kaiserslautern körzetében). Ezekkel az anyagokkal a gyógyszerházakon és kórházakon keresztül látják el a csapatokat.

Az USA Európában tartózkodó szárazföldi csapatait tartalék alkatrészekkel általában a hadosztályok és hadtestek hadtáp-parancsnokságának állományába tartozó javító alegységeken keresztül látják el.

A csapatok ezen anyagokból az igényléseket a hadtápszolgálat azon alegységének adják le, amely közvetlenül ellátja őket. Ha a kért anyagok a kiszolgáló alegység rendelkezésére állnak, akkor az igényeket azonnal kielégíti. Ha nem, akkor az igénylést csak az anyagok beszerzése után teljesíti. Abban az esetben, ha az igénylésben kért anyagok biztosítása az egységet kiszolgáló hadtáp alegység hatáskörét meghaladja, az az igénylést a hadszíntér anyagi-technikai biztosítás parancsnoksága nyilvántartó, ellenőrző központjába irányítja. Ennek a központnak joga van utasítást adni, hogy a hadszíntér bármilyen készletéből, amelyben a szükséges anyagok rendelkezésre állnak, teljesítsék a megrendelést, vagy továbbíthassa az igénylést az USA területén levő megfelelő ellátó szervhez. Az USA-ban levő ellátó szerv, amely a megrendelést megkapja, az anyagokat közvetlenül az igénylést feladó hadtápageységnek küldi meg. Ugyanilyen elvek szerint történik az anyagi eszközök tartalékainak kiegészítése is az ellátó alegységeknél. Amerikai szakértők véleménye szerint, az igénylések és az ellátás első lépcsőjében levő tartalékok kiegészítésének jelenlegi rendszere mellett, a hadszíntéren levő anyagi eszközök készleteinek csökkentése, az Európából USA-ba küldött megrendelések mennyiségének és a szállítások volumenének növekedéséhez vezetne.

Az anyagi eszközök szállítása a hadszíntérre és azon belül – egyaránt történik katonai és polgári szállítóeszközökkel. A hadszíntéren történő katonai szállítások megszervezéséért a szállítási parancsnokság (törzse Oberurselben) a felelős, amely feladata teljesítésébe bevonja a neki alárendelt kikötői szerveket Amsterdamban, Rotterdamban, Antwerpenben, Bremerhavenben, valamint a 37. szállító csoportot (törzse Kaiserslauternben). Külföldi sajtóadatok szerint az anyagi eszközök mintegy 70%-át az üzem- és kenőanyagok kivételével) konténerszállító hajók szállítják a kikötőkbe, onnan vasúton, uszályokon és gépkocsikon kerülnek az USA Európában tartózkodó szárazföldi csapatai hadtáp-parancsnokságának raktáraiba, vagy közvetlenül az elől levő ellátási pontokra. Franciaország kilépése a NATO katonai szervezetéből –, amely a kirakó kikötők áthelyezését vonta maga után az atlanti-partról az Északi tenger partjára, Hollandiába, Belgiumba és az

NSZK-ba – arra kényszerítette az USA Európában tartózkodó szárazföldi csapatait, hogy az anyagi eszközök hadszíntéren történő szállítását „frontvonalakon” valósítsa meg. Az anyagi eszközöknek a központi raktárakból az ellátási pontokra történő szállítása túlnyomórészt a 37. szállító csoport gépjárműveivel történik.

A szállítmányok körülbelül 30%-a a Rhein-Main és a Ramstein légibázisra vagy polgári repülőterekre légi szállítással érkezik, s onnan a rendeltetési helyre katonai gépjárművek szállítják. Nyugati katonai szakértők gyakran hangoztatják, hogy az európai hadszíntéren belüli szállítások terén az amerikai szárazföldi csapatok függenek a szövetséges országoktól. Ugyanis kénytelenek azok kikötőit, repülőtereit, utait, szállítási eszközeit és munkásait igénybe venni.

4. A technikai biztosítás

A technikai biztosítást az USA vezetői a biztosítás legfontosabb részének tekintik, amely feltétlenül szükséges a haditechnikai eszközök és így a szárazföldi csapatok egésze magasfokú harckészültségének eléréséhez. A technikai kiszolgálást, a javítást és a tartalékalkatrészekkel való ellátást a hadosztályok javító zászlóaljainak századai végzik, amelyek a kiszolgálandó egységek diszlokációjának megfelelően települtek. A hadtestek alárendeltségébe tartozó egységeket és alegységeket a hadseregközvetlen hadtest hadtáp-parancsnokságának hasonló századai látják el, amelyek területi elvek alapján hajtják végre a technikai kiszolgálást. Ezen kívül a hadsereg közvetlen hadtestek hadtáp-parancsnokságának, és az USA Európában tartózkodó szárazföldi csapatai hadtáp-parancsnokságának állományában vannak speciális, korszerűen felszerelt javító századok, amelyek képesek a bonyolult szerkezeti egységek és gépek kis-, közepes javítására, de tartalék alkatrész-ellátással nem foglalkoznak. Ezekből képezik a STGYH-et, a zászmányolt eszközök gyűjtőhelyét, rendezőpontjait. Ezekben a helyeken felújítják a használható szerkezeti- és gépegységeket a gépekből.

A haditechnikai eszközök nagyjavítása az anyagi-technikai biztosítás parancsnokságának alárendelt négy javító üzemben történik. A harcokocsik, az önjáró tüzér harcitechika, a nagyobb szerkezeti és gépegységek javítása a Mainz-ban levő üzemben, a gépjármű technikáé Böblingenben, a motorok és alkatrészek javítása – Scheibisch Gmünd-ben, a gumiké Oberramstadtban történik.

Ezekben az üzemekben zömmel helyi lakosok dolgoznak, míg a vezetők amerikai katonák. Az USA vezetőinek véleménye szerint a hadszíntéren létrehozott üzemek által végzett javítás olcsóbb mint a honi területen.

5. Az egészségügyi biztosítás

Az Európában tartózkodó amerikai csapatok egészségügyi ellátását az egészségügyi parancsnokság (a törzse Heidelbergben van) erőivel és eszközeivel végzik, valamint a hadsereg közvetlen hadtestek és a hadosztályok hadtáp-parancsnokságának állományába tartozó egészségügyi egységekkel és alegységekkel. A csapatokat gyógyszerekkel és egészségügyi felszereléssel az Einsiedlerhofban levő raktárból látják el.

A zászlóaljak és dandárok egészségügyi ellátását a hadosztályok hadtáp-parancsnoksága alá tartozó egészségügyi szakaszok és századok látják el, amelyek egészségügyi és evakuációs (kiürítő) pontokat hoznak létre. A hadosztály hadtáp-körzetében létrehoznak egy 80–120 ágyas evakuációs pontot, a hadtest hadtáp-körzetben az egészségügyi zászlóalj erőivel és eszközeivel – sebészeti kórházakat (hadosztályonként egy 60 ágyasat). Az egészségügyi szolgálat csapattagozatának fel-

adata azon katonák gyógyítása, akik gyorsan visszatérhetnek a csapataikhoz és azoknak az evakuálása a hátszországba, akik hosszabb és magasabb szintű gyógyítást igényelnek. Az evakuált betegek, sebesültek és szenvedők gyógyítását a harctevékenységek zónája hadtápkörzetének egészségügyi parancsnoksága szervezi. Az amerikai egészségügyi szolgálat, – mint a többi hadtápszolgálati ág is – együttműködik a helyi katonai egészségügyi szolgálatokkal és polgári egészségvédelmi szervekkel.

Befejezésül, összegezve a gondolatokat, azt hiszem, joggal levonható olyan következtetés, hogy az USA európai szárazföldi hadereje hadtápbiztosítása alapvetően a csapatok – általuk tervezett – alaprendeltetésének megfelelően került kialakításra. Az USA és a VSZ hadereje hadtápbiztosításának elmélete és gyakorlata között meglevő eltérések, különbözőségek adóttak. Úgy gondolom, hogy az egység, magasabbegység és seregtest hadtáp törzsekben dolgozó, a harc és hadművelet hadtápbiztosításával foglalkozó tisztek e cikk alapján még jobban képesek bizonyos azonosságok és különbségek megállapítására, melyet munkájuk során esetenként fel is használhatnak.

Az osztrák dandár hadtápbiztosításáról

Ismereteim szerint a „Haderőreform-78” az osztrák haderő hadtápbiztosításának elveit alapjaiban nem érintette. Ennek megfelelően a dandárok hadtápbiztosítása alapvetően a „Haderőreform-72” elveinek felel meg, melyet az alábbiakban kívánok – a dandár vonatkozásában – összefoglalni: a szervezeteket pedig a 6–11. sz. mellékleteken bemutatni.

1. Az ellátásért való felelősség

A dandár ellátásáért, az egyszemélyi felelősség elvének megfelelően itt is a parancsnok a felelős. Ezirányú munkáját a hadtápszervek segítik. A parancsnok az elhatározás kialakításakor figyelembe veszi – köteles figyelembe venni – a hadtáp lehetőségeit. A harcászati feladatok megszabásánál a parancsnok köteles biztosítani azok végrehajtása hadtápfeltételeit. A parancsnoknak alárendelt 2. sz. törzstiszt felelős közvetlenül a dandár hadtápbiztosításáért. Alárendeltségébe a következő szervek tartoznak:

- a) Technikai szolgálat: technikai tiszt,
- b) Gazdasági szolgálat: gazdasági tiszt,
- c) Egészségügyi szolgálat: dandár vezetőorvos,
- d) Szállítói szolgálat: gépjármű tiszt,
- e) Személyügy (S-1) személyügyi részleg.

1. A 2. sz. törzstiszt feladatai (dd. TÖF. h.):

a) Alapvető feladata a hadtáphelyzet folyamatos értékelése a harchelyzetben és a hadműveleti tervezéshen történt változások figyelembevételével. A következő kérdésekre fordít fő figyelmet:

- a terület elosztására a dandár és zászlóaljok hadtáp alegységei részére,
- az anyagi eszközök elosztása, tárolása, szállítása a dandáron belül,
- a szállítási szükséglet megállapítása és a szállítás megszervezése,
- a technikai, egészségügyi és a gazdasági biztosítás megszervezése,
- a hadtáp alegységek települése és áttelepítése,
- egyéb szolgáltatásokra.

- b) A törzsfőnök folyamatos tájékoztatása a hadtáphelyzetről.
- c) A hadtápfeladatok végrehajtásának időbeni biztosítása a kialakult helyzet-
tel összhangban.
- f) A hadtáp alegységek tevékenységének irányítása.
- d) A htp. törzs tevékenységének irányítása.
- e) A harcparancs 4. pontjának és a hadtápparancs (intézkedés) elkészítése.
- g) Jelentések összeállítása, valamint a htp. helyzettel és a foganatosított in-
tézkedésekkel kapcsolatos feljegyzések a dandár hadműveleti naplójában.

2. A hadtáptörzstiszt (S-4) (HTPF.) feladatai:

az S-4. a 2. sz. törzstiszt állandó helyettese és végrehajtja az alábbi felada-
tokat:

- biztosítja a törzstisztől kapott utasítások végrehajtását,
- közreműködik a htp.-parancsok, intézkedések kidolgozásában és a dandár
hadtáp alegységei vezetésében, települési helyek felderítésében,
- a kapott jelentések értékelése és a hadtápvezetéshez szükséges törzsmunka
elvégzése,
- a kiadott parancsok és intézkedések végrehajtásának ellenőrzése.

A hadtápbiztosítás végrehajtására a dd. tő. z.-ban összevont ellátó szd. van.
Az adott szakterület feladatainak végrehajtásáért a szervek vezetői a 2. sz. törzs-
tisztnak közvetlenül jelentenek, aki a feladatokat hadtápparancsban határozza meg.

A pc. gr. dd. alárendeltségében egy ellátó-szállító század, egy javító század
és egy tábori segélyhely van, míg a vadászdandár egy összevont ellátó-szállító-ja-
vító századdal és egy tábori segélyhellyel rendelkezik.

A hadtápalegységek egy fordulóval képesek: 216,0 t lőszer, 194,4 t üzem-
anyagot (972 db hordó) szállítani. Rakodó kapacitásuk: 1 óra alatt 72 t lőszer,
360 hordó üzemanyag.

3. A dandár hadtápalegységeinek feladatai:

- a) Az ellátó-szállító század feladatai:
  - a dd. lőszer és üza. ellátó pontok telepítése és működtetése az ellátó szakasz
által,
  - mindennemű szállítás végrehajtása.
- b) A javító század feladatai:
  - pótalkatrész ellátó pont és javítóműhelyek telepítése, üzemeltetése,
  - kisjavítások támogatása, a zászlóaljknál mozgó-javító csoportok által,
  - sérült technika osztályozása a javítások nagysága szerint,
  - sérült technika hátravontatása,
  - pótalkatrészek tárolása, kiadása,
  - a „C” típusú híradó technika közepes javítása.
- c) Tábori segélyhely feladatai:
  - sérültek és betegek orvosi ellátása,
  - a sérültek kiválasztása továbbszállításra,
  - alárendeltek ellátása egészségügyi anyaggal,
  - egészségügyi anyag elszállítása a HDS egészségügyi raktárból.

d) A 2. törzstiszt és a htp. alegységek parancsnokainak feladatai:

A dd. hadművelési tervével összhangban a 2. törzstiszt a következőkre ad parancsot:

- a dd. htp. alegységeknek és a törzs-zászlóalj ellátó körletének elhelyezése,
- sebesültszállító gépkocsik tartózkodási helye a zászlóalj kérésének figyelembevételével,
- a technikai biztosítás, vontatás megszervezésének rendje, beleértve a mozgó-javító brigádok alkalmazásának rendjét is, a dandár technikai tiszt javaslatai alapján,
- sérült technikai gyűjtőhely elhelyezése,
- az egészségügyi biztosítás megszervezésének rendje, a zászlóalj megerősítésének mérve sebesültszállító gépkocsival a dandár vezető orvos javaslatai alapján,
- utánszállítási utak és a hátravontatás tengelye,
- az anyagi eszközök kiutalása a gazdasági tiszt javaslatai alapján,
- a dandár hadtáp alegységek készenlétének ideje.

A htp. alegységek parancsnokai a 2. törzstiszt utasításával összhangban végrehajtják:

- az ellátó pontok, segélyhely, gépkocsi telephely, hadtáp századok vezetési pontjai települési helyeinek szemrevételezését,
- berendezik a fenti helyeket és köztük a szükséges erőket és eszközöket elosztják,
- a hadtáp alegységek működőképességének biztosítása,
- a hadtápalegységek célszerű alkalmazásának megtervezése és biztosítása,
- a törzs-zászlóalj parancsnokának utasításával összhangban az őrzés-védelem megszervezése, szükség esetén vezetése, az álcázás biztosítása, valamint a személyi állomány megszervezése,
- a törzs-zászlóalj, köztük a hadtáp alegységek hadtápbiztosítása.

4. A dandár hadtáp települési körlete

A dandár összes hadtáp alegysége, a dandár segélyhely (fő kötözőhely) kivételével, a dandárhadtáp települési körletében települnek. A segélyhely a dandár és zászlóalj hadtáp települési körlete között, az arcvonaltól (a kulcsfontosságú körzet peremvonalától) 10–15 km távolságra települ. A helyzettől függően esetenként közelebb is települhet. A dandár hadtáp települési körletét a peremvonalától legalább 20–30 km távolságra jelölik ki. Halogató harc esetén a települési körlet a „kulcsfontosságú” övezet oly mélységében legyen, hogy az ott települt intézetek legalább 24–48 óráig áttelepülés nélkül működhessenek. A települési körlet kiterjedése a harchelyzettől függ, és elérheti a 12 km²-t. A dandár hadtáp települési körletében a következő intézetek találhatóak:

- dandár lőszerellátó pont,
- dandár üzemanyag-ellátó pont,
- dandár ellátó pont, javítás (pótalkatrész) műhely,
- törzs-zászlóalj hadtáp települési körlete,
- gépkocsi telephely,
- gépkocsi várakozási körlet,
- hadtáp századok vezetési pontjai,
- a törzs-zászlóalj vezetési pontja.

A dandár hadtáp vezetési pont is települhet itt. Legtöbbször azonban a dandár hadtáp és a zászlóalj hadtápok között az utánszállítási út közelében települ. Települése függ a harcálláspont települési körletétől és a híradás lehetőségétől. Az egyes intézetek közötti távolság 2–3 km. A „Haderőreform-78” elveinek megfelelően a „kulcsfontosságú övezetek” és a „területbiztosítási övezetek”-ben folyó harctevékenység hadtápbiztosításánál még nagyobb jelentőséget tulajdonítanak az úthálózatoknak és más infrastruktúrának az adott övezeten belül igénybevehető minden ellátási forrásnak.

Egy-egy ellátó pont kiterjedése: a tárolt – az új elveknek megfelelő megnövelt készlet szintek – készletek mennyiségétől, a biztonsági távolságtól, az úthálózattól és a tereptől függ (álcázás, fedés, széttagolás). A dandár hadtáp települési körletének kiterjedése elérheti a 8–12 km²-t.

A települési helyek kijelölése után a 2. törzstiszt jelenti az előljáró (hadtest) hadtápfőnököknek a települési körlet, ellátó pontok, valamint a HVP és a gépkocsi várakozási körlet pontos helyét.

A hadtáp települési körlet rendjéért, biztosításáért és védelméért a törzszászlóalj parancsnok felelős. Ezen feladatokat összehangolja a 2. törzstiszttel.

A fenti kérdések tisztázása után természetesen a hadtáp alegységek parancsnokai megszervezik a felderítést, megszervezik az áttelepülést stb.

Összegezve a fentieket, megállapítható, hogy a „Haderőreform-78” alapján – beállt változások a harcéljárásokban – bizonyos módosításokra lehet számolnunk az osztrák haderő (dandár stb.) korábbi hadtápbiztosítása elveiben, mivel a „kulcsfontosságú övezetek”-ben harctevékenységet folytató vadász dandár harcmódjai az állásvédelem, az ellenlökés és a rajtaütés. Egy-egy „kulcsfontosságú övezet”-et egy-két vadász dandár vagy egy-két területiális dandár megerősítve az állandó készenlétű csapatokkal védhet, melynek kiterjedése 20–40, illetve 40–80 km-t is elérheti. A „kulcsfontosságú övezetek” előtt és között kijelölt terep jellegetől függően „területbiztosítási övezetek”-ben ugyancsak egy-egy dandár (3–4 zászlóalj) folytathat harcot – a műszaki zárákért (álló védelem) – rajtaütést – leszállásokat és zavaró akciókat végezhet.

A harcéljárásban beállt változások alapján várhatóan a hadtápbiztosítás elvei az alábbiaknak megfelelően változhatnak:

- nagyobb önállóság, elszigeteltség,
- megemelt készletek,
- területi kiterjedések csökkenése,
- légi utánszállítás előtérbe helyezése,
- helyi erőforrások (lakosság) maximális igénybevétele stb.

Ezek természetesen befolyásolhatják a saját hadosztály és ezredek hadtápbiztosításában: a helyszíni beszerzések, lehetőségek várható igénybevétele tervezésének kérdéseit.

Természetesen ezek a kérdések még további kutatómunkát, elemzést igényelnek ahhoz, hogy majd a saját hadtápbiztosításunkban tervezés-szervezés alkalmával figyelembe vehessük.

Úgy vélem, hogy arra azonban alkalmas e néhány gondolat, hogy bizonyos tájékozottságot, ismeretet kapjunk az osztrák dandár hadtápbiztosításának néhány kérdéséről.

(6–11. sz. mellékletek a folyóirat végén található.)

*Ausztria hadiipari objektumainak értékelése, potenciális lehetőségei
a felhasználás szempontjából*

Ausztria katonai potenciálja, lehetőségei és képességei megítéléséhez elengedhetetlen területének tudományos katonaföldrajzi értékelése. Cikkem ennek részterületével foglalkozik. Az általános gazdasági viszonyok keretében törekszem Ausztria hadiiparát és annak nehézipari alapját, természeti kincseinek és energia-bázisainak figyelembvételével bemutatni. A hadiipar objektumainak értékelése során kísérletet teszek következtetéseket levonni képességeiről és felhasználásáról.

1. Az osztrák gazdaság általános szerkezete és helyzete

Az osztrák gazdasági életben az utóbbi néhány évtized során történt szerkezeti változások az egyes gazdasági ágazatok jelentőségét lényegesen módosították. A bruttó társadalmi termelésben a mező- és erdőgazdaság, a kézműipar részesedése nagymértékben csökkent, ugyanakkor az iparé és bányászaté emelkedett.

A bruttó beruházási befektetés az osztrák gazdaságban 1975-ben 174,49 md. o. Sch., a bruttó társadalmi termelés 23,6%-a volt.

A külföldi tőkének az osztrák gazdasági életbe történt behatolásában az NSZK áll az első helyen 27,7%-kal, utána az USA, 18,5%-kal, Svájc pedig 15,5%-kal következik.

Az osztrák gazdasági élet erőteljes orientálódása az NSZK, valamint az EGK országai felé, Ausztria behozatalának közel 50%-a az NSZK-ból származik, arra készítette Ausztriát, hogy megegyezést keressen az EGK-el. A megkötött szabadkereskedelmi megállapodás következtében Ausztria gazdasága, ezen belül ipara is egyre szorosabban kapcsolódik a közösségbe tartozó államok, főként az NSZK gazdaságához. Az exportnál és importnál egyaránt mind erősebben élesedő verseny az ipar további korszerűsítését, hatékonyságának, versenyképességének növelését követeli meg. E verseny, de alapvetően a gazdasági fejlődés törvényszerűségei következtében a kisüzemek számának csökkenése meggyorsult. Az üzemek összevonása mellett a versenyképtelen üzemek megszűnése is számottevő.

Ausztria természeti kincsekben viszonylag gazdag ország, pl.: *vasérctermelése* igen jó minőségű (30–38%-os). Főbb előfordulási helyei – Steiromark és Erzberg – az ércszükséglet 90%-át adják. *Nyersolajtermelése* is jelentős, de 2 millió tonna körüli kitermelésével az ország szükségleteit nem képes fedezni, ezért behozatalra szorul. Jelentősebb kőolajlelő-helyek Wien, Matzen, Zisterdorf körzetében vannak. Tartalékait 24–26 millió tonára becsülik.

Ausztria természeti kincseinek viszonylagos gazdagsága ellenére jelentős behozatalra szorul. Az 1980-as évek végére importfüggősége 70–80%-os lesz, következőképpen a gazdaság csaknem minden ágazatára a importfüggőség lesz jellemző. Behozatalát egyre inkább a szocialista országokkal kötött kereskedelmi szerződésekkel igyekeznek megoldani.

Ausztria *energiaszükséglete* évi 10–14%-os növekedést mutat. Az előállított energia 18–20%-át exportálja a környező államokba, köztük hazánkba is. Erőmű-hálózata nem koncentrált, mert többségük, 60–65%, a vízierőművek lehetőségéhez kötöttek. Kb.: 200–250 db 2,5 MW-nál nagyobb erőművet tartanak számon, melyekből a legnagyobbak: WIEN-SIMERING hőerőmű 500 MW, WALLSEEMIT-TERKIRCHEN vízierőmű 210 MW, ROTUNDSEE vízierőmű 170 MW és a ZWENTENDORF-TULLIN atomerőmű, mely 1978. január 15. óta üzemel 630 MW teljesítménnyel.

Ausztria vízerőmű építési lehetőségei 1990-re teljesen megszűnnek. Az energia igények folyamatos kielégítése érdekében a hőerőművek, elsősorban az atomerőművek létesítése kerül előtérbe. Távlati tervek szerint 1983–84-re készül el a második, 1988–89-re a harmadik atomerőmű.

Ausztria fejlett ipari-agrárország. A kis- és közepes ipari üzemek, vállalatok vannak túlsúlyban. A kis- és közepes nagyságrendű (100 munkavállalónál kevesebbet foglalkoztató) az összes üzem, vállalat 73⁰/₀-a. Az osztrák államosított iparhoz tartoznak a legfontosabb szénbányák, a legnagyobb vas- és acélművek, a színesfém-bányászat és -feldolgozás, a gép- és villamosgépgyártás, valamint a vegyipar legfontosabb vállalatai.

Szállításra, vontatásra alkalmas közúti járművekből gyártási kapacitását a következő adatok jellemzik:

	1975-ben	1976-ban
autóbusz	295 db	373 db
teherautó	6536 db	7911 db
traktor	9583 db	9000 db

Az államosított vállalatokat úgy szervezték meg, mint magántulajdonban levő részvénytársaságokat. Az államosított ipart egy, az 1970 júliusában hatályba lépett törvény értelmében az Osztrák Iparigazgatóság Részvénytársaság (ÖIAG) tartja egy kézben, melynek egyetlen és kizárólagos részvényese az osztrák állam.

2. Ausztria hadiipara

Ausztria ipara, így hadiipara is az ország keleti részében koncentrálódott. Különösen vonatkozik mindez a hadiipar alapjául szolgáló nehéziparra, mely Steiermarkban és Ober-Österreichben összpontosul.

A vaskohásza központja Linz és Donauwitz, valamint jelentősek Kapfenberg, Mürczuschlag és Judenburg fémipari üzei.

Színesfém-feldolgozó üzemeket Gailitzhütte, Arnoldstein és Brixlegg környékén találhatunk.

Az alumíniumkohászat üzei Ranshofen, Braunau és Tirol területén helyezkednek el.

Ausztria hadiipara, alapanyagbázisához képest korlátozott kapacitással rendelkezik. Ennek oka a bevezetöben már említett „semlegességi” politikájából és egyéb politikai és gazdasági tényezőiből fakad. Jelenleg hadiipara, az osztrák haderő gépjárműveit, páncélozott harcjárműveit, a tüzérségi vontatókat, a löszert és robbanóanyagot, a kézi fegyvereket, a műszaki és híradó eszközöket, és egyéb kiszolgáló technikai eszközöket gyárt. Nem gyárt, illetve nem gyárthat nehéz tüzérségi lövegeket, harckocsikat, repülőgépeket és rakétákat, de ezek alkatrészeit részben előállítja.

A hadiipar szempontjából kiemelkedő fontosságúak Steyr, Linz, Kapfenberg, Ferlach, Wien és Wiener-Neustadt gyárjai.

Ausztria hadiipari üzei közül kb. 70–80 db elhelyezkedése és megléte ismert. Az üzemekről sajnos csak korlátozott mennyiségű adat áll rendelkezésünkre. Az ismert üzemekről – objektumokról – K-ről Ny-i irányba haladva, elsősorban a hdm.-i htp. szempontjából, az alábbiakat tartom célszerűnek ismertetni:

Wien:

Gräf und Stift Automobilfabrik AG. kb. 1200 főt foglalkoztat, a hadsereg részére autóalkatrészeket gyárt és összeszerelést végez.

Österreichische Automobilfabrik AG. harckocsialkatrészeket gyárt, képes repülőgépgyártásra is. Szellőző és fűtőberendezés gyárral közös elhelyezésben üzemel, mely a megfelelő álcázást is lehetővé teszi.

Frey Ernst Autowerk Maschinenfabrik: gépgyár és gépkocsi-alkatrészgyár.

Donauländische Spezialfahrzeugfabrik GMBH. A hadsereg gépjárműveinek alkatrészeit gyártja, részben összeszerelést végez.

Simering Lokomotivfabrik. Vagon- és gépgyár, kb. 10 000 főt foglalkoztat. Grazban is van üzemegysége. Harckocsi-alkatrészeket, PSZH alkatrészeket gyárt és összeszerelést végez. Kapacitása jelenleg kb. évi 30 db.

Österreichische Saurewerke AG. kb. 1500 főt foglalkoztat. Harckocsi-, gk.-alkatrészeket gyárt, átállítás esetén képes harckocsi önálló gyártására is.

Lohnerwerke GMBH. kb. 600 főt foglalkoztató, tűzérési anyagot gyártó üzem (hadiipari üzem).

Danubia Petrochemie AG. kb. 400 főt foglalkoztató korszerű vegyiüzem. Minimális árállítással bevonható a hadiipari termelésbe.

Öst. Mineralöl Verwaltung AG. 6900 főt foglalkoztató kőolajfeldolgozó komplexum. Évi kapacitása 6 millió tonna. Ezen felül még 6-7 híradástechnikai gyár (üzem) is működik Wien-ben.

WIENER-NEUSTADT

Pax Werke kb. 1000-1200 főt foglalkoztató repülőgépgyár. Jelenleg M-222 motoros sportrepülőgépeket gyárt, illetve alkatrészeket állít elő.

„MABEG” *GMBH.* gépgyártó üzem, a haderő számára is végez középjavításokat.

Klagenfurter Maschinenfabrik und Wienernerstadt 300-500 főt foglalkoztató közép- és nagyjavításra is alkalmas gépgyártó üzem.

WÖLLERSDORF

Wöllersdorfer Werke lőszergyár, az osztrák haderő gyalogsági és tűzérési lőszeranyagát gyártja.

MÖDLING

Wagonfabrik in Mödling vagon- és gépgyár, tehergépkocsi- és autóbusz-alkatrészeket is gyárt.

KORNEOBURG

Donau Dampfschiff Gesellschaft Werke kb. 1100-1200 főt foglalkoztató hajógyár. Kapacitása évi 27 hajó (átállítással képes kb. 50 folyami naszád előállítására).

ST. PÖLTEN

J. M. Voith AG. 2800-3000 főt foglalkoztató gépgyártó üzem, kis- és középjavító üzemként hasznosítható.

KREMS

Hütte Krems (VÖEST) 1400 főt foglalkoztató acél- és fémfeldolgozó üzem. Járműalkatrészeket gyárt.

TILLMITSCH

Südsteierische Metallindustrie GMBH. lőszergyár, a haderő nehézfegyverzetének lőszerait gyártja kb. 400 főt foglalkoztat.

Theresienfeld

Tritolfabrik AG. 200 főt foglalkoztató robbanóanyaggyár. Elsősorban a haderő megrendeléseit elégíti ki.

Kapfenberg

Gelsieder Böller Co. AG. kb. 5500 főt foglalkoztató acélfeldolgozó és fegyvergyártó hadiipari üzem. A haderő kézfegyvereinek döntő részét itt állítják elő. Kapacitása: 86 000 t. acél/év, 50 000 db lőfegyver/év.

Steyrische Chemie AG. 200 főt foglalkoztató vegyiüzem, elsősorban lövedékek gyújtóanyagának előállításával foglalkozik.

Deutschlandsberg

Siemens Halbleiterfabrik kb. 2200 főt foglalkoztató korszerű gépgyár (hk, PSZH) és alkatrészgyár.

Graz

Autowerke Steyr Daimler Puch AG. a hadiipar legjelentősebb objektuma. Kb. 6000 főt foglalkoztat, a Panzerjäger-K (Kürassie) alkatrész gyártásával és összeszereléssel és Saurer PSZH gyártással foglalkozik.

Semperit Öst Amerikanische Gumiwerke kb. 1100 főt foglalkoztató gumi-gyár. A haderő gümű- és bronz szükségleteit elégíti ki. Átállítás esetén a haderő mindennemű gumiszükségletének kielégítésére képes.

Grazer Maschinen und Wagonbau gép- és vagongyár. Átállítása esetén harcokci és PSZH összeszerelésére és alkatrészgyártásra képes.

Steyr

Steyr-Daimler-Puch AG. Ausztria legnagyobb nehézipari komplexuma. kb. 16–17 000 főt foglalkoztat. Gépkocsik és egyéb szállító járművek és belsőégésű motorok előállításával foglalkozik. Kimondottan hadiipari üzemegysége Graz-ban van.

FERLACH-ban vadászfegyvergyár, fegyvergyárak találhatók.

LINZ – a vaskohászat központja, de van hajójavító és -gyártó, híradótechnikai, vegyipari üzeme, valamint egy vagon- és gépgyára.

Gunskirchen

ROTAX WERKE kb. 300–400 főt foglalkoztató korszerű gépkocsi-összeszerelő üzem.

Hinterberg

Hinterberger Patronfabrik AG. kb. 700 főt foglalkoztató lőszergyár.

A hadiipar szempontjából legjelentősebb objektum, a STEYR grázi gyár-egysége, ahol a francia „SOMFA” céggel kötött szerződés alapján Panzerjäger-K-t (Kürassie) gyártja. A francia fél a toronyt és a löveget állítja elő és szállítja, a többi alkatrész előállítását és összeszerelését itt végzik. A legutóbbi szerződés-meghosszabbítás néhány évvel ezelőtt (75–76) történt. Ugyanebben az üzemben végzik a SAUER páncél szállító-harcjármű alvázának és több alkatrészének gyártását és végleges összeszerelését.

SAUER PSZH-ból évente kb. 120–150 db-ot.

KÜRASSIE-ből kb. 60–90 db-ot gyártanak.

A gyártmányok egy részét a francia cégen keresztül Ausztria exportálja (Pl.: 1974-ben Líbia részére 24 db Panzerjäger-K-t adott el.

Ausztria lővész (kézi) fegyvereinek döntő részét önmaga állítja elő. Ferlach

a kézi fegyvergyártás központja. Hat fegyvergyár üzemel, ahol a legszebb művű, legkitűnőbb veretű vadászfegyverek gyártása mellett az osztrák haderő részére és exportra több tízezer fegyvert állítanak elő.

A lőszer- és robbanóanyaggyártás vonatkozásában is igen korszerű ipari és vegyipari üzemekkel rendelkezik. A termelés volumenét tekintve békében a haderő készleteit és szükségleteit bőségesen kielégíti.

Robbanóanyagból évente kb. 1200–1400 tonnát gyárt, beleértve a békés termelőmunka kielégítését is. A haderő műszaki, híradástechnikai és egyéb anyagegyenzeit a hadiipar képes kielégíteni.

Ha a békében termelő hadiipari objektumok összproduktumát – részben következtetés, részben egyéb források alapján – ki akarjuk mutatni, akkor az alábbi adatokat kaphatjuk:

- Kürassie	60–90 db/év
- PSZH	120–150 db/év
- repülőgép	10–14 db/év
(M-222) sport- és iskolagép	
- kézfegyver	50–60 000 db/év
- robbanóanyag	1200–1400 t/év
- kén	50 000 t/év
- hajógyártás	26–30 db/év
- katonai száll. jármű	300 db/év.

A katonai szállítójárművek, parancsnoki és rádiós gépkocsik önerőből történő korszerűsítése, felújítása folyamatban van. A „Dodge” járműveket saját gyártmányú Pinzgauer kocsikra cserélik le. (kb. 500–600 db). Évi kapacitása kb. 300 db, átállítással: 800–1200 db.

*

Egy ilyen cikk természetesen nem alkalmas arra, hogy Ausztria ipari-hadiipari objektumait a teljes részletességgel publikáljuk. Arra azonban feltehetően jó, hogy hadszintér-ismereteinket felújítsuk, illetve bővítsük, esetleg kiképzések, törzsgyakorlások alkalmával egyes szinteken fel is használhatjuk. Annak érdekében, hogy ez teljesebb legyen, egy következő cikkben a haderő hadtápbjektumaival kívánok foglalkozni.

Következtetés:

- Az osztrák haderő meglevő állandó jellegű raktárhálózata közeljövőben nem valószínű, hogy változik.

- A jelenlegi 4 élm., 4 felszerelési, 3 eü., 6 lőszerbázis anyagraktár csoport (mely 76 raktárt foglal magába) valószínű, nem változik.

- A „kulcsfontosságú övezetek”-en belül a hadtápbiztosítás az önállóodás irányába tolódik el.

- Jelentősebben számolnak a „kulcsfontosságú övezetek”-ben levő polgári objektumok (kórházak, üdülők, mezőgazdasági élelmiszer-feldolgozó üzemek, gépjármű-, traktorjavító üzemek és egyéb objektumok) bázisként történő felhasználásával.

- A raktárhálózat változásával - későbbiekben - az alábbiak szerint lehet számolni:

- A jelenlegiek egy részét központi területekre telepítik át.
- A készleteket az övezeteken belül decentralizálják.
- Új raktárakat és raktárcsoportokat terveznek kialakítani.

Felhasznált irodalom:

1. MNVK 2. Csf.-ség KISZ táj.: 106/75. számú.
2. MNVK 2. Csf.-ség KISZ táj.: 16/0177. számú.
3. MNVK 2. Csf.-ség KISZ táj.: 16/0184. számú.
4. Statistisches Handbuch für di Republik Österreich 77.
5. Ausztria hadszíntér objektumai 83/0280/76.
6. Wehrwesen in Europa 1977.
7. Egyéb források: 33/0332/78. ZMKA.

(Mellékletek a folyóirat végén találhatóak.)